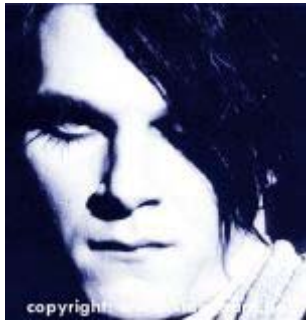


Jongeren staan positief tegenover 'genderbenders'.

30-01-2006: Uit de katern 'ego' van de krant De Morgen van donderdag 4 augustus 2005. Door Katrijn Serneels.



Mannelijkheid is niet zo duidelijk

Madonna die een pak draagt, Koen Buysse van Zornik met mascara, de zangeres van Texas die zich als Elvis verkleedt... Het zijn allemaal voorbeelden van genderbenders, mannen die vrouwelijk doen of vrouwen die zich mannelijk gedragen. Genderbenders komen vaak voor in de populaire cultuur, maar hoe staan jongeren er tegenover? Wat zien ze zelf als mannelijk en vrouwelijk, en spelen ze ermee of niet? Die vragen stelde communicatiewetenschapster Sofie Van Bauwel van de UGent in gesprekken met 257 Vlaamse jongeren tussen veertien en achttien jaar. Ze bekeek ook 1.823 videoclippen om te zien hoe daar met vrouwelijkheid en mannelijkheid wordt omgegaan.

Een man met een rok of een vrouw die staat te plassen als een man. Is dat raar of leuk? 'De meeste jongeren staan positief tegenover genderbenders' zegt communicatiewetenschapster Sofie Van Bauwel van de UGent. Ze schreef een doctoraat over genderbenders in videoclips en analyseerde de mening van 257 jongeren. 'Ze vinden dat je met mannelijkheid en vrouwelijkheid moet kunnen spelen'.

Wat is dat eigenlijk, mannelijk en vrouwelijk?

"Toen ik dat aan de jongeren vroeg, kreeg ik clichéantwoorden. Vrouwelijk, dat is lief, emotioneel, verbonden met de natuur, het huishouden, roddelen, hoge hakken, jurkjes, make-up... Ik vond het wel opvallend dat het moeilijker was om mannelijkheid te definiëren dan vrouwelijkheid. Mannelijk, dat is minder emotioneel, sterk, stoer, agressief, maar verder kwamen de meesten niet. Het is al de rest, zeiden ze, alles wat niet vrouwelijk is. Vrouwelijkheid is blijkbaar een veel sterker en duidelijker begrip dan mannelijkheid".

Vreemd toch, dat het minder duidelijk is wat mannelijkheid is.

"Misschien zijn er meer gedragingen en uiterlijke kenmerken die typisch vrouwelijk zijn dan typisch mannelijk. Bij een vrouw kun je 'rok' zeggen, bij een man kun je niet 'broek' zeggen, want vrouwen dragen ook broeken. Ik denk dat door de geschiedenis heen ook vrouwelijkheid veel scherper afgelijnd is dan mannelijkheid."

Denken jongeren echt zo in hokjes over wat een man of een vrouw is?

"Ik heb hen om de clichés gevraagd, en ze hebben me de clichés gegeven, maar terwijl ze op zoek waren naar definities van mannelijkheid en vrouwelijkheid begonnen ze ook wel te discussiëren. Als iemand zei dat meisjes emotioneler waren en meer huilen, kreeg je vaak reacties als 'maar voor jongens is huilen toch ook normaal'. Sommige jongens zeiden zelfs 'dat is niet waar, ik huil zelf ook wel eens'. Of ze zeiden erbij dat het clichés waren, maar dat het niet altijd waar was. Ze waren ervan overtuigd dat er gelijkwaardigheid moet zijn tussen mannen en vrouwen, en dat je je

zo vrouwelijk of mannelijk mag gedragen als je wilt. En ze gaan daar best ver in. Als een vrouw zich man voelt, dan moet die zich maar laten ombouwen, dat is oké, vonden ze.

“Ze kennen hun clichés, maar ze zijn er zich heel goed van bewust dat het clichés zijn. In realiteit vinden ze dat daarmee gespeeld mag worden, en zien ze dat spelen met mannelijkheid en vrouwelijkheid als iets positiefs.”

Durven pubers zich als Marilyn Manson op straat te vertonen? Hoe ver gaan ze zelf in dat spel?

“Marilyn Manson vinden ze zelf er een beetje over. ‘Zo zou ik nooit op straat lopen’, was de reactie van een paar jongens, maar ze zijn er wel trots op als ze mensen in hun omgeving kennen die daarmee durven te spelen: een jongen die wel eens een rok draagt, bijvoorbeeld, of een stoer meisje, of een leraar die een beetje ‘verwijfd’ is. Van zichzelf geven ze minder vaak toe dat ze ermee bezig zijn. Al vertelde een jongen me wel dat hij, als hij zin heeft om wat vrouwelijker te doen, make-up gebruikt als hij uitgaat. En een aantal meisjes vertelde me ook dat ze soms wensten dat ze wat mannelijker waren, of dat ze niet als meisje bekeken zouden worden.”



Hoe vaak zie je dat, een genderbender?

“Ik heb 1.823 videoclipen bekeken, van Queen, tot The Prodigy. En in 8,2 procent van al die clips zie je genderbenders. Dat is best veel, dat is bijna een op de tien. Het is dus echt een deel van de muziekcultuur geworden om met gender te spelen.”

Hoe herken je een genderbender?

“Er zijn verschillende manieren om met vrouwelijkheid en mannelijkheid te spelen in videoclipen. Je kunt kiezen voor de parodie, zoals de jongens van Queen die zich als huisvrouw verkleden en staan te stofzuigen. Ze gedragen zich zo typisch en overdreven vrouwelijk dat het om te lachen is. Je kunt ook via alleen lichamelijke kenmerken ermee spelen: de jongens van Nirvana die in een jurk hun gitaren kapotslaan zijn daar een voorbeeld van, maar het kan ook subtieler. Door rolovertitels bijvoorbeeld: Avril Lavigne ziet er wel als een meisje uit, maar ze gedraagt zich als een ruige skater in een van haar clips en speelt zo met mannelijkheid.”
“Ook de blik van de camera kan vrouwelijk of mannelijk zijn. Ook al is Christina Aguilera in haar clip ‘Dirty’ schaars gekleed, het is niet op haar billen en borsten dat er voortdurend wordt ingezoomd. Ze gedraagt zich ook erg dominant tegenover de mannen.”



Kan Madonna in een mannenpak op meer sympathie rekenen dat Marilyn Manson of David Bowie?

“Vrouwen die zich mannelijk gedragen worden gezien als sterke vrouwen die hun mannetje moeten staan in de wereld. Ook al gedragen of kleden ze zich mannelijk, dat doet geen afbreuk aan hun vrouwelijkheid. Ze blijven echter vrouwen, en ze worden er zelfs sterkere vrouwen door in de ogen van heel wat jongeren.”

“Bij mannen die zich vrouwelijk gedragen, wordt dat anders gezien. Een man die dat doet, is een beetje een rare, of hij doet het om meer platen te verkopen en op te vallen. Het wordt nog altijd gezien als een statement van verzet tegen de heersende rolpatronen, maar tegelijkertijd als een commerciële truc. In plaats van sterke mannen vinden jongeren dit meestal rare mannen of geen echte mannen. Marilyn Manson vinden ze zelfs seksloos. Mannen die zich vrouwelijk gedragen, worden gezien als minder mannelijk.”

Jongeren hebben dus een positief beeld van genderbenders, maar toch iets minder van de mannelijke.

“Ze vinden dat het moet kunnen, en ze zien het ook bij mannen als een positief statement voor de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen. Maar ze vinden het toch een beetje raarder als mannen het doen.”

© De Morgen.

In een peiling op de website van de krant Het Nieuwsblad werd de lezers onlangs volgende vraag voorgelegd: Vind jij dat rokken voor mannen meer in het straatbeeld mogen opduiken?

Op een totaal aantal stemmen van 572, vond 31,74% van wel tegenover 68,53% van niet.

Bron: [Het Nieuwsblad](#), 16 januari 2006.